

hold-Opgivelsernes Sandsynlighed ved Hjælp af Korrelationsdiagrammer er lærerig.

Et rigt Illustrationsmateriale — 91 Figurer og 2 Plancher — bestaaende af Detail- og Oversigtskort, Kartogrammer, Reproduktioner af gamle Slik og aktuelle Fotografier m. m. letter Tilægnelsen af det meget omfattende, men særdeles veldisponerede Stof.

Axel Schou.

Viggo Hansen: Gummi. 12×18 cm. 106 s, 9 fot. og 6 kort. 1948.

Ved undervisningen i erhvervsgeografi er der et behov for supplerende læsning. Den planlagte serie: Vigtige varer, hvis første bind hermed foreligger, kan derfor påregne stor skolemæssig interesse. For læreren som stoffkilde, for eleverne som opslagsbog ved øvelser og elevforedrag.

Pædagogisk set er netop gummi et prima emne, rigt på anledning til geografisk ræsonnement. Naturgeografiske faktorer begrænser produktionsmulighederne til kalmebæltet, så længe Hevea er vigtigste gummitræ. Plantagernes beliggenhed inden for tropezonen er igen kulturgeografisk betinget af forhold som tilbud på arbejdskraft og traditionel koloniorganisation. Gummindustriens placering er til gengæld konsumbestemt, og det er ingen tilfældighed, at verdens vigtigste gummiby, Akron, ligger i en af U.S.A.s industrielle øststater i et land med høj levestandard og en bil for hver 4. indbygger.

Om alt dette og om historiske, teknologiske og økonomiske forhold giver Viggo Hansens bog god oplysning. Og den er aktuel. Krigsårenes problemer behandles: Den syntetiske gummi og de ny gummiplanter, f. eks. mælkebøtten, kok-sagyz i S.S.S.R. Der sluttes med statistik ført op til 1946. En nyttig bog paa håndbogshylden. (Lille fejl: På to kortmålestokke står m for km).

Axel Schou.

Johs. Humlum: Kulturgeografisk Atlas. 2. Udg. Gyldendal 1947. 124 S. 110 Kort og Bikort. 56 Tekstillustrationer.

Erhvervsgeografien er en ung Disciplin i rivende Udvikling. I Geografiundervisningen har dette Omraade af Kulturgeografien i den sidste Snes Aar erobret sig en sikker Stilling inden for en Række forskellige Skoleformer, en Landvinding, der er stabiliseret ved maalbevidst Forskningsarbejde og pædagogisk Tilrettelægning gennem en Række Lærebøger. Tidligere Tidens spredte Notitser om et Lands Næringsveje er i moderne Lære-

bøger afløst af forklarende Beskrivelser, i hvilke erhvervsgeografiske Udbredelsesforhold paa en lang Række Felter sættes i Relation til natur- og kulturgeografiske Faktorer. Et stort Kortmateriale over Udbredelsesmønstre muliggør nu sammenlignende kartografiske Metoder som Undersøgellesform. Erhvervsgeografien er saavel fagligt som pædagogisk velfunderet, — og den er vel nok af de geografiske Discipliner den mest populære, et Stof med direkte Tilknytning til Dagens Problemer, centralt placeret i den geografiske Emnekreds med naturlige Relationer til saavel Naturgeografien som til den politiske Geografi.

Humlums Atlas har for den erhvervsgeografiske Undervisning været en af de faste Støtter, og den ny og stærkt udvidede Udgave af dette Atlas er i en Række Henseender glædeligt overraskende. Udviklingen fra det første tynde erhvervsgeografiske Atlas til det digre foreliggende er karakteristisk: et Atlas med kortfattet Tekst under Metamorfose til en gennemillustreret Lærebog med Hovedvægt paa Kortmateriale.

De erhvervsgeografiske Verdenskort med Signaturer for Produktion og Handel baseret paa Stater som statistisk Enhed udgør stadig Hovedstammen. De giver saa letoverskuelig en Fremstilling af de globale Produktions- og Konsumptionsmønstre, at ingen tabellarisk Opstilling kan kappes dermed. I en Række Tilfælde kan disse Kort ogsaa tjene som Grundlag for geografisk Resonnement vedrørende Aarsagssammenhæng, f. Eks. Gummiproduktionens Lokalisering, idet Regnskovsgrænsen er indtegnet. Den geografiske Udbredelse inden for store Statsomraader som U.S.A. og S.S.S.R. kan den Fremstillingsform selvfølgelig ikke magte at demonstrere. Det er derfor fra et kulturgeografisk Synspunkt en særdeles paaskønnelsesværdig Udvidelse, der er sket ved at medtage en Række Specialkort i større Maalestok, f. Eks. Kaffe- og Cacaodyrkning i S. Amerika, Bomuldsomraader i Sovjetunionen, Vandkraft i Canada m. m.

Billedstoffet er udvidet med mange gode Fotografier, — for en stor Del Forfatterens Optagelser fra verdensomspændende Rejser. Ogsaa tabellariske Opstillinger er nyttige. De optagne Kort over vigtige Varers maritime Transportveje er ogsaa en Gevinst, der udvider Atlassets didaktiske Muligheder. Overskuelig Indholdsfortegnelse, Register og udførlig Litteraturoversigt forøger Haandbogsværdien. En Opsats om geografiske Navne og deres Skrivemaade er tankevækkende i en Tid, hvor et vist Kaos er ved at gøre sig gældende paa dette Felt.

Som statistisk Grundlag er Førkrigstællingerne stadig benyttet, — utvivlsomt med Rette. De sidste Aars Statistik er meget ufuldstændig og viser Produktions- og Omsætningssvingninger, der vidner om en Efterkrigstids søgende Famlen mod ny Stabilisering, mod fremtidige stationære Tilstande, hvis Karakter endnu næppe kan skimtes. En kortmæssig Fremstilling vilde, om den var realisabel, ikke give noget Indtryk af Sæmmenspillet mellem Klodens forskellige Dele og Menneskehedens Udnyttelse af Naturressourcerne, men kun om kaotiske Tilstande under Genopbygning af en Verdensøkonomi i en Tid præget af Tillidskriser og international Mistænksomhed.

For Undervisningen i Kulturgeografi paa en Række Undervisningstrin er Humlums røde Atlas en Slags Katekismus. I den sidste Udgave er Mulighederne for at udfylde denne vigtige Plads i dansk geografisk Lærebogslitteratur forøget betydeligt.

Axel Schou.

København fra Bispetid til Borgertid. Byplanmæssig Udvikling til 1846. (304 + 12 S.) 32×24 cm., Illustrationer. Udgivet af Stadsingeniørens Direktorat. I Kommission hos J. H. Schultz Forlag. København 1947.

Fra Stadsingeniørens Direktorat er der i de senere Aar udgaaet en Række statelige Publikationer om København, som har vundet stor Paaskønnelse, og som rummer et yderst værdifuldt Materiale til Studium af Hovedstadens Byorganisme.

Som et Led i denne Række har man nu forsøgt at samle det tilgængelige Stof fra trykte og utrykte Kilder vedrørende Københavns byplanmæssige Udvikling indtil Aar 1840, og selv om en stor Del af Kendsgerningerne tidligere er offentliggjort i den rige historiske og topografiske Litteratur om København, har man alligevel fundet Materiale frem, som i hvert Fald ikke hidtil er blevet udnyttet fuldt ud. Desuden er hele det generelle Synspunkt nyt, og det samme gælder Bearbejdelsen af Stoffet.

En Geograf hefter sig navnlig ved den overordentlig righoldige Samling af Kort og Planer, dels Gengivelser efter ældre haandtegnede og trykte Fremstillinger og dels Oversigtskort indtegnede paa Nutidens Kortgrundlag paa en saadan Maade, at man derigennem opnaar en fortrinlig Oversigt over den byplanmæssige Udvikling fra Renaissance og navnlig fra ca. 1650 til 1840.

Værkets ydre Form er forbilledlig; Papir og Tryk, Klichéfremstilling og hele Opsætningen vidner om megen Omhu og megen